

ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ДОБРОБУТУ СУСПІЛЬСВА

Інформаційна економіка – характеристика сучасної економіки з погляду речового змісту, в якій відбувається поширення інформаційних технологій у сфері матеріального і нематеріального виробництва, перетворення інформації на один із важливих чинників соціально-економічного прогресу суспільства та окремої особи.

Головним чинником розвитку економічного зростання та підвищення рівня добробуту громадян є інновації. Процес появи іновацій постійно розвивається, утворюючи своєрідну інноваційну спіраль. Науковцями запропоновано спіралеподібну модель розвитку людського суспільства. Динаміка економічних змін, згідно з цією моделлю, дозволяє показати перехід від аграрного до індустріального суспільства внаслідок інформаційної революції. Кожному з видів суспільства притаманна власна структура продуктивних сил. При цьому кожен наступний виток додає до вже існуючої структури складові, які стають основоположними. В аграрному суспільстві структуру технологічного способу виробництва можна подати таким чином: фізичні здібності людини-ручні засоби праці-природний фактор. В індустріальному суспільстві в існуючу структуру додаються машини й електроенергія. В інформаційному суспільстві продовжують даний ланцюг такі компоненти як знання людини, інформаційні технології, інформація. Інформаційну економіку доречно розглядати як частину постіндустріальної, яка визначається поступом науки і техніки.

Найважливішими рисами постіндустріального суспільства, визначеними неоінституціональною наукою, є наступні:

- основна роль належить споживанню інтелектуальних послуг;
- створюються нові інтелектуальні технології;
- на зміну обмеженню матеріальних благ приходить дефіцит інформації і часу;
- економіка може бути охарактеризована як інформаційна.

Це дозволяє стверджувати, що основою цього типу економіки є перетворення інформаційних продуктів і послуг на об'єкт виробництва і споживання. Зародження інформаційної складової факторів виробництва почалося саме в період розвитку аграрного суспільства. В аграрному суспільстві інформація виступала в ролі знання. Фактор підприємницьких

здібностей, що включає в себе всі властивості праці, успадкував інформаційну складову і став розвивати її більше, ніж інші фактори виробництва. Розвиток індустріального суспільства супроводжувався збільшенням попиту на кваліфіковану робочу силу, тобто володіння певним запасом знань. Підприємницькі здібності як несамостійний чинник виробництва, а синтезований з факторів праці і знань стає головною силою всієї економічної системи. Цей виток приводить до усвідомлення того, що знання, інформація є самостійним, потужним чинником соціального розвитку. Це сталося через те, що інформація, з одного боку, виявляє себе як фактор виробництва, а, з іншого, - як наслідок виробництва і є товаром уже в даній якості.

Отже, інформаційний капітал існує як окремо від класичних факторів виробництва, так і в єдності з ними. Використання та організацію інформаційного капіталу можна розглядати як фактор, що формує рушійні сили механізму інституційних змін, властивих інформаційній економіці. У класичній економічній науці капітал розуміли в речовій формі: земля, будівлі, машини тощо. Коли гроші стали відігравати суттєву роль в економіці, капітал стали розуміти як сукупність грошей, за які можна придбати як засоби, так і послуги праці. В інформаційній економіці вводиться поняття «інформаційний капітал». За своєю структурою його раціонально поділити на: індивідуальний, корпоративний та суспільний. Індивідуальний інформаційний капітал формує людський капітал, що забезпечує здатність індивідуума успішно діяти в ситуаціях, отримуючи за це відповідну винагороду.

Корпоративний інформаційний капітал виробляє товари та послуги у вигляді індивідуальних благ, які кожен може споживати тільки окремо. Роль цього капіталу полягає у створенні умов, що дозволяють ефективно використовувати існуючий інформаційний потенціал і забезпечити його належне зростання й повне використання в майбутньому періоді.

Функціонування суспільного інформаційного капіталу має визначальне значення для формування інформаційної економіки та інформаційного суспільства. Він виробляє суспільні блага, які можна споживати спільно. Суспільний інформаційний капітал - це вид активів, що дозволяє ефективно збільшувати багатство суспільства. В інформаційній економіці економічне зростання все більше забезпечується за рахунок використання інформаційних ресурсів і джерел. Головним носієм джерел є, безперечно, людина, яка володіє високим рівнем загальноосвітньої, наукової та професійної підготовки. Тому сьогодні неухильно зростає роль високоосвіченої людської особистості, здатної не тільки сприймати раніше нагромаджене наукове знання, а й узагальнювати, аналізувати, створювати нове у вигляді інформаційних технологій, послуг і продуктів.